

31 Mayıs Dünya Tütünsüz Günü Bildirisi

Kamuoyunun Dikkatine

Türkiye Yeşilay Cemiyeti'nin 3-4 Mayıs 2019 tarihlerinde düzenlediği, "Vizyon 2023: Sigarasız Türkiye" başlıklı çalıştay kapsamında; uzman bilim insanları, sivil toplum kuruluşları ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları yetkilileri tarafından, tütünle mücadelede Türkiye'nin güçlü ve zayıf yönleri, mevcut fırsatlar ve karşılaşılabilecek tehditler tartışılmış ve aşağıdaki sorun ve öneriler ön plana çıkmıştır.

Tütün tüketiminde görülen salgın, milletimizin bugününü ve geleceğini bütün ağırlığıyla tehdit eden bir afet durumundadır. Ülkemizde tüm ölümlerin %23'ü tütüne bağlı hastalıklar sebebiyle olmaktadır ve bu oran gün geçtikçe artmaktadır. Bu nedenle Türkiye'de 2008 – 2012 yılları arasında sigara kullanımında gözlenen düşüş ivmesinin, 2019 yılı itibariyle yeniden sağlanması ve Türkiye'nin sigarasızlaştırılması hedeflenerek etkili tütün kontrol politikalarının uygulanması gerekmektedir. Bu süreçte tütün kullanıcılarının da tütünle mücadeleye destek vermelerinin sağlanması önemlidir.

Toplumu ve gelecek kuşakları, özellikle bugünün çocuklarını ve gençlerini bu tehditten korumak için halk sağlığı alanında hizmet veren kurumlar başta olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve tüm sağlık meslek gruplarının tütünle mücadelede yer alması ve örneğin ortak bilimsel araştırmaların yürütülmesi gibi projelerde işbirliği yapması gereklidir. Bu kapsamda; *2018-2023 Ulusal Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı*'nda paylaşımı yapılan ve tanımlanan görev ve sorumluluklar yerine getirilmeli ve diğer sektörlerin rolleri de geliştirilmelidir. Ayrıca, tütünle mücadeleyi destekleyen toplum kesiminin güçlendirilmesi, toplumsal bilinç ve farkındalığın artırılması gerekmektedir.

Genç neslin tütün ile mücadele bilincine hâkim bir şekilde yetiştirilmesi, elde edilecek başarıların sürdürülebilirliği açısından önemlidir. Bu nedenle tütünle mücadele çalışmalarında çocukların ve gençlerin hedef alınması; tütün ve tütün ürünlerinin zararlarına yönelik önleme çalışmalarına anaokullarından başlanarak; çocuk, genç ve yetişkin yaş gruplarına özgü eğitim programlarının uygulanması ve tütün ürünü kullanımına hiç başlamamanın hedeflenmesi gerekmektedir.

Ülkemizdeki kullanım boyutu ve ticaret hacmi kesin olarak bilinmemekle beraber; dünyada hızlı bir şekilde yaygınlaşmakta olduğu gözlenen elektronik sigara ve dumansız tütün ürünlerinin tütün endüstrisi tarafından zararsız, masum ve sigara bıraktırma özelliğine sahip olduğu yönünde yanıltıcı bilgiler verilerek yaygınlaştırılması önlenmelidir. Toplumun bu ürünleri sigara bırakmada kullanılan tıbbi ürünler gibi algılamasının önüne geçilerek, zararları konusunda doğru ve etkin yöntemlerle doğru bilgilendirilmesi gerekmektedir. Elektronik sigara ve dumansız tütün ürünleri ithaline izin verilmemiş ve satışları yasak olmasına rağmen, yasadışı ticaretlerinin yapıldığı izlenmektedir. Bu ürünlerin ithali, satışı ve bulundurulması ile ilgili mücadele, tüm paydaşlar tarafından güçlü bir şekilde yürütülmelidir. Bir yandan yeni ürünlerle mücadele edilirken, öte yandan nargile kullanımında son yıllarda görülen artışın gözden kaçırılmaması ve tütünle mücadele kapsamında bu ürünün kullanımının da hedeflenmesi önemlidir. Elektronik sigara ve nargile kullanımı konusunda ortak araştırmaların yürütülmesi ile sorun detaylı bir şekilde tanımlanmalı ve girişimlerle hedeflenecek kitle belirlenmelidir.

Tütün kullanımını azaltma amacıyla geliştirilen düz paket yaklaşımının etkin olabilmesi için, uygulamanın mücadelede bütüncül bir yaklaşımın parçası olduğu vurgulanmalı ve toplum zihninde anlam kazanması sağlanmalıdır. Paketler üzerindeki sağlık uyarılarının ve görsellerin sürekli değiştirilerek kullanıcı zihninde normalleşmesinin önüne geçilmelidir. Bağımlılıktan kurtulmanın kullanıcıya neler kazandıracağına yönelik içerikler kullanılmalıdır.

Tütünün sağlığa zararları ile ilgili olarak, “üçüncü el duman” konusu gündeme getirilerek dumansız hava sahası uygulamasına yönelik farkındalığın tekrar kazanılması ve arttırılması son derece önemlidir. Ortak yaşam alanlarında sigara içilmesinin bireysel bir özgürlük olmadığı, aksine bir halk sağlığı sorunu olduğunun vurgulanması gerekmektedir. Dumansız hava sahası uygulamasına yönelik denetimlerin güçlendirilmesi, yaptırımların açıkça tanımlanması ve denetimlerin siyasetten etkilenmemesi sağlanmalıdır. “Dumansız Kampüs” projesinin ve sigara bırakma polikliniklerinin (SBP) mevcut koşullarda, kısa sürede ve başarılı bir şekilde uygulanması ve yaygınlaştırılmasının sürdürülmesi sağlanmalıdır. “Dumansız Kampüs” projesinin amacına ulaşabilmesi için ilgili politikanın doğru yapılandırılması, devlet himayesinde olması, ilgili kamu kurumlarıyla, uzmanlık dernekleri ve diğer sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla başlatılması ve yürütülmesi gerekmektedir. Tıp fakülteleri ve Sağlık Bakanlığı eğitim hastanelerinde sigara bıraktırma poliklinikleri zorunlu olarak kurulmalıdır ve aile hekimleri başta olmak üzere tüm sağlık personeline sigara bıraktırma eğitimleri verilmelidir.

Dumansız örnek şehirler, ilçeler ve parklar da dâhil olmak üzere yerleşim birimleri oluşturmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Bu tür örnek projelerde ağırlama mekânları tütün endüstrisinin çıkarlarına göre değil, toplumun tamamının yararına ve gelecek bilinciyle tümüyle dumansız olarak şekillendirmeli; bu amaçla yapılacak çalışmalarda ağırlama endüstrisinin kazanılmasına ve katkısına önem verilmelidir. Nargile kullanımını da hedefleyen bu tür çalışmaları teşvik edip destekleyecek, bilgi birikimi tecrübesi giderek artan, lobcilik yapabilecek ve toplumu etkileyecek ve eğitecek bir “Dumansız Türkiye Platformu” nun yapılmasının gerçekleşmesi sağlanmalıdır.

Tütün kontrol politikaları; Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi 5.3 maddesi, “tütün kontrolü ile ilgili halk sağlığı politikalarının tütün endüstrisinin ticari ve diğer çıkarlarından korunması” ve ilkeleri doğrultusunda şekillendirilmelidir. Tütün endüstrisi ile politika yapımcılarının etkileşimlerini sınırlayıcı önlemler alınmalı ve bu etkileşimlerde şeffaflık sağlanmalıdır. Tütün endüstrisi ile kurulu ortaklıklar, bağlayıcı veya uygulanabilir nitelikte olmayan anlaşmalar reddedilmelidir. Tütün endüstrisinin stratejilerinin aktif olarak izlenmesinde üniversite ve sivil toplum örgütleri de endüstri izleme rolü üstlenmelidir. Tütün ürünlerinin bağımlılık yapıcı ve zararlı yapısı ile tütün endüstrisinin tütün kontrol politikalarına müdahaleleri hakkında farkındalık yaratılmalıdır. Tütün endüstrisinin, “kurumsal sosyal sorumluluk” olarak tanımladığı faaliyetler de dâhil her türlü sosyal sorumluluk faaliyetinin normal faaliyetler tanımının dışında tutulması ve düzenlenmesi gerekmektedir.

Türkiye Yeşilay Cemiyeti bilimsel kanıta dayalı olarak yürütmekte olduğu önleme çalışmaları, uygulamaları, proje ve programları ve farkındalık çalışmaları ile tütünle mücadeleye destek vermeye devam edecektir. Bu mücadele; ilgili tüm paydaşlar, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile birlikte yapıldığında başarıya ulaşacaktır.

Tüm katılımcılarımız adına kamuoyuna duyurulur.

Ek bilgi için kaynaklar

1. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Kanseri Dairesi Başkanlığı, Tütünle Mücadele Bilgi Dokümanı, <http://kanser.gov.tr/dosya/bilgi-dokumanlari/raporlar/tutun.pdf>
2. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Havanı Kori Dumansız Hava Sahası, <https://havanikori.saglik.gov.tr/>
3. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Sigara Bırakma Danışma Hattı, <https://alo171.saglik.gov.tr/#hazirmisin>
4. Türkiye Yeşilay Cemiyeti. Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı, Tütün Modülü, <http://tbm.org.tr/>
5. Türkiye Yeşilay Cemiyeti. Bırakabilirsin, Sigarayı Bırak Hayatı Bırakma, <http://birakabilirsin.org/>

Unvan	Adı Soyadı	Kurumu
Prof. Dr.	A. Zafer Öztekin	Maltepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi
	Arif Çiftçi	Yeşilay Eğitim Birimi
Prof. Dr.	Aydoğan Aykut Ceyhan	Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
	Ayşe Pınar Külünk	Piyasa Düzenleme ve Kontrol Daire Başkanlığı
	Cüneyd Malkoç	Yıldız Teknik Üniversitesi, Öğrenci, Genç Yeşilay
Dr.	Deniz Yüce	Hacettepe Üniversitesi Kanser Enstitüsü- Prevanatif Onkoloji AD
Ecz.	Ecehan Balta	Türk Eczacıları Birliği
Prof. Dr.	Edibe Piriñçi	Fırat Üniversitesi, Halk Sağlığı AD
Prof. Dr.	Erkan Ceylan	Bahçeşehir Üniversitesi Medical Park
Formatör,TBM	Esin Türkoğlu	Rehberlik Araştırma Merkezi, Tütün Formatörü
Dr.	Fisun Sözen	Başkent Üniversitesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı
Dr. Öğr. Üyesi	Güliz Dirimen Arıkan	Yeditepe Üniversitesi - Hemşirelik Bölümü
Dr.	Gülsüm Öztürk	İstanbul Bahçelievler Halk Sağlığı
	Hasan Şişik	Tarım Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı
	Hatice Mutlu	Yeşilay Kalite Birimi, İYİ Programı
Dr.	Hüseyin Küçükali	Medipol Üniversitesi, Medipol Halk Sağlığı
Formatör,TBM	İlkay Uysal	İzmir Atatürk Lisesi, Tütün Formatörü
Uzm. Dr.	İrep Karataş Eray	Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi - Aile Hekimi
Prof. Dr.	İsabel Raika Durusoy Onmuş	Ege Üniversitesi, Halk Sağlığı AD
	Levent Çağlanıcı	Tarım&Orman Bakanlığı, Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı, Piyasa Düzenleme
Formatör,TBM	Levent Uz	Turgutlu Bilim ve Sanat Merkezi, Tütün Formatörü
Prof. Dr.	Mehmet Karadağ	Uludağ Üniversitesi, Göğüs Hastalıkları (ASYOD)
Formatör,TBM	Mehriban Verberi	Hüsnü Mustafa Özyeğin İlkokulu, Tütün Formatörü
	Murat Ar	Sağlıklı Kentler Birliği (Bursa)
	Murat Daştan	Yıldız Teknik Üniversitesi, Öğrenci, Genç Yeşilay
Zabıta Komiseri	Mustafa ÇALIŞKAN	Avrupa Yakası Zabıta Müdürlüğü, Zabıta Komiseri
Prof. Dr.	Mustafa Taşdemir	Yeşilay Bilim Kurulu
Prof. Dr.	Nafiz Bozdemir	Çukurova Üniversitesi, Aile Hekimliği
	Nazan Çobanoğlu	Ankara Üniversitesi Tıp Fak. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çocuk Göğüs Hastalıkları Bilim Dalı
Prof. Dr.	Nilgün Özçakar	Dokuz Eylül Üniversitesi, Halk Sağlığı AD
Formatör,TBM	Oğuzhan Sulubey	Hacı Hasan Ali Kömürcüoğlu Ortaokulu, Tütün Formatörü
	Özden Güdük	Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı
Doç. Dr.	Özlem Tanrıöver	Yeditepe Üniversitesi, Aile Hekimliği AD
Dr.	Peyman Altan	Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Tütün ve Madde Bağımlılığı ile Mücadele Dairesi
Doç. Dr.	Rabia Bilici	Yeşilay Bilim Kurulu, Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıklar Hastanesi

Prof. Dr.	Recep Erol Sezer	Yeditepe Üniversitesi
	Refik Yel	Tarım Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı
Prof. Dr.	Sarp Üner	Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi - Hasuder
Doç. Dr.	Selma Tural Hesapçioğlu	Yıldırım Beyazıt Üni. Yeni Mah. Eğitim Araştırma Hastanesi Çocuk ve Ergen Psikiyatri Polikliniği
	Soner Sabırlı	Tütün ve Diğer Bağımlılık Yapıcı Maddelerle Mücadele Birimi
Prof. Dr.	Toker Ergüder	Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Ofisi
Ecz.	Vildan Özcan	Türk Eczacılar Birliği
Dr.	Volkan Kara	Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Göğüs Cerrahisi AD